

Drakentemmers

Online Expertiseplatform Trauma en Gehechtheid na Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Waarom dit platform?

Er is een rechtstreeks verband tussen trauma- en gehechtheidsproblematiek en huiselijk geweld en kindermishandeling. Behandelaren die met slachtoffers, plegers of kinderen werken die met huiselijk geweld en kindermishandeling te maken hebben zien dit terug in hun dagelijkse praktijk. Het gaat hier vaak om een hardnekkig patroon, ook wel intergenerationele overdracht genoemd: blootstelling aan huiselijk geweld en kindermishandeling kan trauma's en gehechtheidsproblematiek veroorzaken, waarbij kinderen die hierbij betrokken zijn een vergroot risico lopen dat zij op volwassen leeftijd opnieuw slachtoffer of juist plegger van huiselijk geweld en kindermishandeling worden. Zo houdt het geweld –met alle bijbehorende problemen zoals armoede, verslaving, ontwikkelachterstand en GGZ-problematiek- zichzelf in stand, als de opgedane trauma's en hechtingsproblemen niet tijdig en adequaat worden behandeld. De medische en maatschappelijke kosten hiervan zijn hoog, terwijl vroeg ingrijpen het leed kan beperken en de kosten beheersbaar kan houden.

Bovengenoemde praktijkervaring wordt bevestigd in het eind 2020 gepubliceerde onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut naar circa 1.100 gezinnen die zijn aangemeld bij Veilig Thuis in 13 regio's, waarvan 576 gezinnen gedurende een periode van anderhalf jaar zijn gevolgd¹. Dit onderzoeksrapport, dat niet voor niets de titel 'Kwestie van lange adem' meekreeg, laat zien dat er sprake is van complexe multiproblematiek in deze gezinnen, waarbij 16% van de ouders en 32% van de kinderen traumaklachten heeft. Ook kampt 36% van de kinderen met hechtingsproblematiek. Bijna de helft van de onderzochte ouders heeft zelf huiselijk geweld meegemaakt als kind. Dit heeft een enorme impact op de betrokken volwassenen en kinderen. Het belemmert hun herstel en vergroot de kans op recidive. In het onderzoek werd geconstateerd dat er een duidelijke relatie is tussen afname van het geweld in het gezin en afname van de traumaklachten van ouders en kinderen. Ook neemt de emotionele veiligheid van kinderen toe als het geweld afneemt. Gevraagd naar 'wat werkt' geven de onderzoekers aan dat systeemgerichte hulp en traumaverwerking van groot belang is om de cirkel van geweld te doorbreken, evenals zorgvuldige screening van de problematiek en meer aandacht voor de gevolgen voor de kinderen.

Ook twee andere recent afgeronde onderzoeken tonen de noodzaak aan van tijdige en adequate trauma- en gehechtheidsbehandeling voor volwassenen en kinderen. Verwey-Jonker volgde in opdracht van de Blijf Groep gedurende 1,5 jaar cliënten in de vrouwenopvang. Bij de helft van de cliënten was na 1,5 jaar geen sprake meer van geweld. Bij de andere helft, waar het geweld voortduurde, ging het bijna altijd om vrouwen die in hun jeugd ook geweld hadden meegemaakt.² Tegelijkertijd toont een ander onderzoek aan dat tijdig ingrijpen loont: uit een business case in

¹ Verwey-Jonker Instituut, *Kwestie van lange adem. Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?* Utrecht, november 2020, p. 66, 69-70, 169, 171-176

² Verwey-Jonker Instituut. *In de lift. Cohortstudie naar de effecten van de Oranje Huis aanpak.* 2021

opdracht van brancheorganisatie Valente en Kinderpostzegels, blijkt dat elke euro die wordt geïnvesteerd in het methodisch werken met kinderen in de opvang naar verwachting 2 euro oplevert in de eerste vijf jaar na opvang. De besparing zit in minder (dure) trajecten zoals jeugd GGZ, verslavingszorg en reclassering. 93% van deze besparingen zijn ten gunste van de gemeente waar het kind is ingeschreven.³

Tegelijkertijd is er in Nederland nog een groot gebrek aan gespecialiseerde behandelaren die met slachtoffers, volwassenen en kinderen, of met plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen en willen werken. Het vergt bijzondere expertise, professionele attitude en commitment om met deze doelgroep te werken. Dit heeft te maken met de onderliggende problematiek die vaak meerdere leefgebieden omvat en geweld dat van generatie op generatie voortduurt, maar ook met de relatief hoge uitval van cliënten tijdens behandeling. Als iemand in de opvang verblijft is goede samenwerking tussen de behandelaar, de dagelijkse begeleider en andere betrokken hulpverleners dan ook essentieel voor het welslagen van een behandeling. Maar ook voor een succesvolle ambulante behandeling is diepgaande kennis van de onderliggende problematiek een *must*. Daarbij is ook aandacht vereist voor de *multi-stress context* van een cliënt en actuele veiligheidszorgen.

Ook de *timing* van behandeling is van bijzonder belang: juist deze kwetsbare groep, die behandeling het hardst nodig heeft, vindt vaak niet zelfstandig de weg naar therapie en staat er ook niet altijd voor open. Dit heeft te maken met de onderliggende problematiek die vaak al jaren duurt, maar ook met praktische obstakels, zoals financiering van behandeling en niet weten waar ze moeten aankloppen voor hulp. Juist tijdens het verblijf in de vrouwenopvang of maatschappelijke opvang of bij het doorlopen van een MDA++-traject kunnen cliënten goed worden gemotiveerd voor behandeling en adequaat worden begeleid. Hiermee kan uitval worden voorkomen en de cirkel van geweld worden doorbroken. Maar daarvoor zijn wel voldoende gespecialiseerde behandelaren nodig en die zijn er nu niet. De behandeling kan dan starten tijdens de opvang en kan daarna ambulante worden voortgezet indien noodzakelijk. Het gaat daarbij om een integraal aanbod, gericht op volwassenen én kinderen.

Tot slot: omdat er nog maar relatief weinig gespecialiseerde behandelaren werkzaam zijn op dit terrein, is hun bereik nog relatief gering en is hun inzet ook kwetsbaar. Bovendien komen zij er door hun hoge werkdruk niet of nauwelijks aan toe om hun expertise te delen met collega's of nieuwe behandelaren op te leiden. Juist daarom is uitbreiding van de groep behandelaren noodzakelijk.

Daarom Drakentemmers!

Het **overkoepelende doel**, de **missie**, van *Drakentemmers*⁴, het Expertiseplatform Trauma en Gehechtheid na Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, is om **bij te dragen aan het realiseren van structurele veiligheid** in gezinnen **door middel van een beter aansluitend, beschikbaar en toegankelijk behandelaanbod** voor slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling, zowel volwassenen als kinderen, in de **vrouwenopvang, maatschappelijke opvang, MDA++ en ambulante zorg**.

Kort samengevat biedt *Drakentemmers* een antwoord op de vraag naar expertise voor de meest beschadigde slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling. Voor deze groep zetten *Drakentemmers* en hun samenwerkingspartners zich in. De juiste behandeling kan de intergenerationele herhaling van geweld doorbreken. Het is een sterk vernieuwend concept, waarbij kennis en expertise wordt gedeeld en beschikbaar wordt gesteld met betrekking tot deze specifieke groep volwassenen en kinderen.

Link met Toekomstscenario en Kwaliteitskader

Het beschikbaar maken en beschikbaar houden van bovengenoemde expertise vormt ook één van de fundamenteën voor het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming dat de komende vijf à tien jaar in de praktijk gestalte krijgt. De integrale aanpak binnen het platform sluit goed aan bij het gezinsgerichte werken (aanpak 0-100) zoals dat binnen het Toekomstscenario wordt beoogd. Daarnaast draagt het platform bij aan het vergroten van traumasensitiviteit in het lokale veld als onderdeel van het Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten.

³ Sinzer-Grant Thornton in opdracht van Valente en Stichting Kinderpostzegels. *Maatschappelijke business case: methodisch werken met kinderen in de opvang*. 2021

⁴ Drakentemmers is een veelgebruikte term bij de behandeling van deze problematiek: trauma's worden ook wel draken genoemd en de behandeling is gericht op 'het temmen van de draak', vandaar de naam Drakentemmers. Voor meer informatie: <https://www.drakentemmers.nl>

Doelgroepen

De doelgroep van het platform *Drakentemmers* wordt allereerst gevormd door academisch geschoolde (**aankomende**) **behandelaren** die met betrokkenen bij huiselijk geweld (willen) werken. Daarnaast zal *Drakentemmers* zich in de loop van 2022 – 2025 ook steeds meer richten op versterking van de deskundigheid van **samenwerkingspartners** die zelf geen behandeling bieden, maar wel een belangrijke rol spelen in de toeleiding naar behandeling. Dan kan worden gedacht aan lokale teams, gecertificeerde instellingen (GI), Veilig Thuis, de vrouwenopvang en de maatschappelijke opvang. Het vergroten van hun traumasensitiviteit wordt van groot belang geacht. Zij vormen de tweede doelgroep van *Drakentemmers*.

Naast deze twee specifieke doelgroepen richt *Drakentemmers* zich ook nadrukkelijk op de versterking van de samenwerking tussen de verschillende **stakeholders**, zoals VWS, gemeenten, brancheorganisaties en kennisinstituten. Een goede samenwerking in het veld is essentieel om de lange termijn doelen van *Drakentemmers* te kunnen bereiken.

Last but not least richt alle inzet binnen het platform *Drakentemmers* zich op de mensen waarom het gaat, de **volwassen en kinderen die met trauma- en/of gehechtheidsproblematiek** worstelen als gevolg van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Lange termijn doelstellingen 2022 - 2025

Drakentemmers is begonnen als een pilotproject binnen het landelijke programma Geweld hoort nergens thuis. In 2021 doen maar liefst 18 van de 28 Geweld hoort nergens thuis-regio's/centrumgemeenten mee en zijn al ruim 100 (aankomende) behandelaren aangesloten bij *Drakentemmers*, van Friesland en Groningen tot aan Zeeland en Zuid-Limburg.

In 2022 – 2025 wil *Drakentemmers* onder projectleiderschap van de *Blijf Groep* uitgroeien tot een landelijk dekkend netwerk, zodat behandelaren -en organisaties die een behandelaar nodig hebben- uit het hele land kunnen aanhaken. Met het overkoepelende doel van een beter aansluitend, beschikbaar en toegankelijk behandelaanbod voor slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling in ons achterhoofd, willen wij het volgende bereiken in de periode 2022 - 2025:

- ✓ **Landelijke uitrol van het platform in heel Nederland** door **minimaal 300 (aankomende) gespecialiseerde behandelaren** bij elkaar te brengen op het platform om elkaars expertise verder te versterken door training, intervisie en uitwisseling van relevante kennis en tools. Wij richten ons hierbij op academisch geschoolde professionals zoals psychologen en orthopedagogen die ofwel al behandelaar zijn of dit willen worden. Het platform heeft daarmee de ambitie om een **kwaliteitskeurmerk** te worden van goede, gespecialiseerde zorg op het gebied van trauma- en gehechtheidsbehandeling voor betrokkenen, volwassenen én kinderen, in een huiselijk geweld context.
- ✓ Significante bijdrage aan **tijdige en adequate behandeling** van slachtoffers (volwassenen en kinderen) en plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling in de vrouwenopvang, maatschappelijke opvang, MDA++ en ambulante zorg via de **matching tool** op het platform tussen vraag en aanbod. Behandelaren maken hun beschikbaarheid kenbaar op het platform en worden daarmee rechtstreeks benaderbaar voor gemeenten, instellingen voor vrouwenopvang, maatschappelijke opvang of ambulante zorg. Instellingen die een behandelaar zoeken kunnen ook zelf een profiel aanmaken op het platform. Ook wordt ingezet op het versterken van de **structurele samenwerking** tussen de GGZ en instellingen die een behandelaar nodig hebben.
- ✓ **Significant versterkte expertise en samenwerking in de keten** door (verdere) ontwikkeling en uitrol van een **gespecialiseerd trainingsaanbod** in alle regio's inzake de behandeling van trauma- en hechtingsproblematiek als gevolg van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hiertoe behoort ook intervisie tussen (aankomende) behandelaren en het ontwikkelen van een steunend netwerk van collega behandelaren om de gedeelde verantwoordelijkheid in complexe casuïstiek vorm te geven. Met als bijkomend doel behandelaren ook voor de langere termijn te behouden voor dit werk. Daarbij zal in toenemende mate ook aandacht zijn voor het **vergroten van traumasensitiviteit in het voorveld**. Hiertoe wordt nadrukkelijk ook de verbinding met het jeugddomein gelegd en met de traumatools die zijn ontwikkeld in het kader van Geweld hoort nergens thuis. Tot slot wordt een link gelegd naar het toepassen van wetenschappelijk onderzoek.
- ✓ Significante bijdrage aan een **verhoogd politiek en beleidsmatig bewustzijn** door het inventariseren van *best practices* en knelpunten inzake de noodzaak, beschikbaarheid, toegankelijkheid en effectiviteit van trauma- en gehechtheidsbehandeling voor slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en hun kinderen. Hierbij wordt actief samengewerkt met andere stakeholders in het veld. In toenemende mate zullen ook de *Drakentemmers* zelf hierbij worden betrokken, aangezien zij vanuit hun praktijkervaring veel expertise inbrengen. Ook de stem van ervaringsdeskundigen wordt hierin meegewogen.

Drakentemmers kan bovengenoemde ambitieuze doelen alleen halen als er wordt gewerkt vanuit een gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid van alle betrokken stakeholders. Die samenwerking tussen *Drakentemmers*, VWS, gemeenten en brancheorganisaties staat dan ook voorop in onze aanpak, waarbij *Drakentemmers* de lead zal nemen.

De gemeente Almere speelt een bijzondere rol binnen *Drakentemmers*. Wethouder Froukje de Jonge zet zich in als ambassadeur van *Drakentemmers* voor de landelijke uitrol en de gemeente heeft t/m 2021 de projectleidersrol vervuld.

Drakentemmers in 2022

In 2022 wordt de eerste aanzet gegeven voor de landelijke uitrol door minimaal 200 (aankomende) behandelaren te betrekken bij *Drakentemmers* en de expertise inzake traumasensitiviteit te versterken van minimaal 300 professionals/hulpverleners die zelf geen behandelaar zijn, maar wel een rol spelen in de toeleiding naar behandeling. Daarnaast werken we, ook met het oog op borging vanaf 2023, aan een verhoogd politiek en beleidsmatig bewustzijn en gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid inzake de noodzaak, beschikbaarheid, toegankelijkheid en effectiviteit van trauma- en gehechtheidsbehandeling voor slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling.

2023 en verder

De inhoudelijke doorontwikkeling en borging van het platform en de kosten voor de jaren 2023 en verder zullen in de loop van 2022 nader worden bepaald op grond van de behaalde resultaten. In 2022 zal hiertoe actief overleg worden gevoerd met alle relevante stakeholders. De gezamenlijke verantwoordelijkheid vormt hierbij het uitgangspunt. Dit blijkt ook uit de eigen bijdragen van (de organisaties van) de aangesloten behandelaren bij *Drakentemmers*. Ook wordt contact gezocht met de partijen die bij het hoofdlijnenakkoord GGZ zijn betrokken om de noodzaak, financiering en beschikbaarheid van integrale traumabehandeling voor volwassenen en kinderen te bespreken.

Drakentemmers is voortgekomen uit de projectenpool 'Van denken naar doen' van het landelijk programma Geweld hoort nergens thuis. In 2022 dragen de centrumgemeenten vrouwenopvang en het Ministerie van VWS bij aan de landelijke uitrol van Drakentemmers